

הכנסת

**הלשכה המשפטית
תחום חקיקה ומחקר משפטי**

תביעות השתקה

- סקירה משווה -

י"ז בסיון התש"ף

9 ביוני 2020

כתיבה : עו"ד נתי פרלמן

אישור : עו"ד ליאור בן דוד, ממונה בכיר (חקיקה ומחקר משפטי)

מסמך זה הוא סקירה משפטית משווה ואינו חוות דעת משפטית

מבוא

מסמך זה נכתב לבקשת חה"כ עופר כסיף, והוא סוקר את החקיקה בעניין "תביעות השתקה" (או "תביעות אסטרטגיות למניעת השתתפות ציבורית" - Strategic Lawsuits Against Public Participation [SLAPP]) בארה"ב, בקנדה ובאוסטרליה. נציין, כי מטבע הדברים עיקר הסקירה מתמקד בארה"ב, שבה נולדה והתפתחה הדוקטרינה ושבמדינות רבות ממדינותיה היא נוהגת במודלים שונים, כפי שיובהר בהמשך. ברקע הבקשה, הצעת חוק שהוגשה בעניין בכנסת ה-22¹ (להלן – הצעת החוק) והצעות חוק דומות שהוגשו בכנסות קודמות, מאז שנת 2010.²

על פי דברי ההסבר להצעת החוק, ישנו גידול מדאיג במספר התובענות המשפטיות המוגשות לבית המשפט במטרה להרתיע אזרחים מלמש את זכות היסוד לחופש הביטוי ומלהשתתף בוויכוח הציבורי. לדברי המציעים, במקרים רבים, הבעת דעה נוקבת או השמעת ביקורת ציבורית לגיטימית עלולות לגרור תביעות נזיקיות גדולות, הכרוכות בהליכים ארוכים ויקרים שמרבית הנתבעים אינם יכולים לעמוד בעלויות הכלכליות והרגשיות שלהם, בניגוד לתובעים, שהם לרוב תאגידיים גדולים ואנשים עתירי הון והשפעה. כך יכולים התובעים בעצם הגשת התביעה, גם אם היא נדחית לבסוף, להשתיק את הנתבעים ולגרום להם לחדול מפעילותם בנושאים שיש בהם עניין לציבור. לפיכך, הצעת החוק ביקשה לקבוע כי בית המשפט יהיה רשאי למחוק על הסף תובענה אשר עלולה להרתיע מהשתתפות בשיח הציבורי במקרים שבהם סיכוייה אינם גבוהים או במקרים שבהם העניין הציבורי שבבסיסה עולה על העניין הציבורי שבבירורה.

המונח SLAPP נטבע לפני כשלושים שנה על ידי המשפטן ג'ורג' פרינג והסוציולוגית פנלופה קאנאן, מאוניברסיטת דנור.³ אלה סקרו במחקריהם מקרים רבים בעשורים שלפני כן, שבהם אזרחים שעסקו בפעילות ציבורית ובמאבקים ציבוריים נתבעו בתביעות אזרחיות, לרוב תביעות דיבה, אשר סיכויי הצלחתן קטנים, על מנת להילחם בהם משפטית.⁴ גם אם הן נדחות לבסוף, עצם הגשתן של תביעות אלה גוזלת מן

¹ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התש"פ-2019](#) (549/22/פ) של חה"כ תמר זנדברג, כי בחשוון התש"פ, 18.11.19.

² ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך המשפטי, התשע"ו-2016](#) (2514/20/פ) של חה"כ דב חנין, איימן עודה, עאידה תומא סלימאן, יוסף ג'בארין ועבדאללה אבו מערוף, ח' בשבט התשע"ו, 18.1.16; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשע"ה-2015](#) (491/20/פ) של חה"כ תמר זנדברג, כ"ב באייר התשע"ה, 11.5.15; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשע"ה-2015](#) (490/20/פ) של חה"כ שלי יחימוביץ, כ"ב באייר התשע"ה, 11.5.15; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשע"ג-2013](#) (1140/19/פ) של חה"כ מיקי רוזנטל, י"ט באייר התשע"ג, 29.4.13; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשע"ג-2013](#) (1139/19/פ) של חה"כ שלי יחימוביץ וניצן הורוביץ, י"ט באייר התשע"ג, 29.4.13; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך המשפטי, התשע"ג-2013](#) (900/19/פ) של חה"כ ניצן הורוביץ, מיכל רוזין, תמר זנדברג, אילן גילאון וזהבה גלאון, ז' בניסן התשע"ג, 18.3.13; [הצעת חוק למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי, התשע"ב-2010](#) (2403/18/פ) של חה"כ שלי יחימוביץ, אורי אורבך וניצן הורוביץ, י"א בסיוון התש"ע, 24.5.10.

³ ראו, באתר האינטרנט [SLAPPs: Strategic Lawsuits Against Public Participation](#), Digital Commons, George W. Pring, "SLAPPs: Strategic Lawsuits Against Public Participation", 7:1 *Pace Environmental Law Review* (1989) 3 – 21; Penelope Canan, "[The SLAPP from a Sociological Perspective](#)", 7:1 *Pace Environmental Law Review* (1989) 23 – 32. וראו עוד, באתר האינטרנט של כתב-העת משפטים, שחר טל, "[אימת הדיבה: מפת התמריצים להגשת תביעות SLAPP בישראל](#)", [משפטים](#) מה (תשע"ו) 515 – 571 (להלן: שחר טל, אימת הדיבה), בה"ש 1 שם ובטקסט נלווה.

⁴ על מאפייניהן של תביעות SLAPP, הקריטריונים המגדירים אותן, התמריצים להגשתן והדינמיקה שהן יוצרות ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), מעמ' 519. וראו עוד, בהקשר הישראלי, בעמ' 536 – 555.

הנתבעים זמן, כסף ומשאבים נפשיים עצומים, בייחוד בשיטת המשפט האמריקאית, שבה סילוק תביעות על הסף נדיר למדי, כמו גם פסיקת הוצאות משפט לצד המנצח.⁵ מצב זה יוצר "אפקט מצנן" (chilling effect) הפועל לא רק כלפי הנתבעים עצמם אלא כלפי הציבור הרחב כולו.⁶

משכך, עלולים תובעים בעלי אמצעים להגיש ביודעין תביעות סרק חסרות סיכוי ממשי להצליח, לרוב נגד אזרחים פרטיים או ארגונים לא-ממשלתיים, על מנת להעניש, לאיים, להתיש ולפגוע בנתבעים, וכך ליצור את אותו אפקט מצנן אשר ירתיע אותם מהמשך פעילותם הציבורית. לא פחות ואף יותר מכך עלול הדבר להרתיע נתבעים פוטנציאליים עתידיים, אשר היו מבקשים ליטול חלק במאבקים ציבוריים, מלעשות כן. בנוסף לנזק הציבורי הכרוך באפקט המצנן של תביעות SLAPP, כמו בהליכי סרק אחרים,⁷ הן גם מהוות ניצול לרעה של הליכי המשפט. תביעות השתקה שכאלה מטילות נטל כבד ומיותר על מערכת המשפט, שהיא משאב ציבורי מוגבל, אשר גם בלאו הכי עמוס לעיפה.⁸

בעקבות זאת אימצו רוב מדינות ארה"ב הסדרים חקיקתיים המכונים Anti-SLAPP, הכוללים שני רכיבים עיקריים: אפשרות לסילוק מהיר של תביעות SLAPP ופסיקת הוצאות ריאליות או אף פיצויים עונשיים לנתבעים.⁹ אחרי ארה"ב אומצה חקיקת Anti-Slapp גם בקנדה וכן באוסטרליה (במודל שונה, המאפשר להטיל על תובעים קנס, ראו להלן). בטרם נסקור את החקיקה הקיימת בעניין זה במדינות האמורות, נקדים לציין מספר נקודות באשר למצב המשפטי הקיים בישראל בנושא.

ראשית, על אף שאין בחוק הישראלי מנגנון ייחודי למניעת תביעות SLAPP, קיימים בו כלים אחרים אשר עשויים לבוא במקומו, כגון סמכותו של בית המשפט לסילוק תביעות על הסף במקרים של שימוש לרעה בהליכי משפט,¹⁰ והאפשרות לחייב את התובע בהוצאות ריאליות ומרתיעות¹¹ זאת על פי הכלל האנגלי של "המפסיד משלם" הנהוג בישראל, בשונה מן המצב בארה"ב. כבוד השופט סולברג אף הביע את הדעה כי אין צורך בחקיקת Anti-SLAPP בישראל:¹²

"הדין בישראל אינו מכיר בדוקטרינה הזו כפי שהציגו הנתבעים. חוק איסור לשון הרע אינו מטיל נטלי הוכחה כבדים על תובע כתנאי סף להגשת תביעתו, כדי למנוע תביעות SLAPP. גם הפסיקה בבתי המשפט בישראל לא קלטה דוקטרינה כזו. עם זאת, לא אלמן ישראל, ודומני כי בדין המצוי קיימים האיזונים הנדרשים כדי להתמודד עם תביעות סרק. בהעדר עילת תביעה, או במקום שבו התביעה טורדנית וקנטרנית, ניתן לסלק תביעה על הסף (תקנה 100 לתקנות סדר הדין האזרחי). גם במהלך הדיון שומה על בית המשפט

⁵ לפירוט נוסף של התמריצים להגשת תביעות השתקה בארה"ב ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 517, ועמ' 522 – 529.

⁶ בעניין האפקט המצנן ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 519. וראו עוד, בהקשר הישראלי, בעמ' 548 – 549 שם.

⁷ בעניין זה ראו, באתר האינטרנט של המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, משה ברעם, "[הליכי סרק אזרחיים](#)", **עלי משפט** ו' (תשס"ז) 135 – 210. כניסה אחרונה: 30 בינואר 2020.

⁸ שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 521.

⁹ בעניין פיצויים עונשיים ראו, באתר האינטרנט של הכנסת, ליאור בן דוד, [פיצויים עונשיים: היבטים תיאורטיים, משפט ישראלי, סקירה משווה ושיקולים לחקיקה](#), הלשכה המשפטית של הכנסת, ה' באלול תשע"ו, 8 בספטמבר 2016.

¹⁰ בעניין זה ראו, ע"א 2452/01, **דרור אורן נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ**, פ"ד נח(1) 577 (9.10.03); תקנות סדר הדין האזרחי, סעיף 100 וסעיף 101; שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 543 – 545.

בעניין סילוק תביעות על הסף ראו עוד, באתר האינטרנט של המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת-גן, ערן טאוסגי, "[הפירוט העובדתי הנדרש בכתבי טענות והסטנדרט הראוי לסילוק תביעה על הסף בהיעדר עילה](#)", **עלי משפט** ט (תשע"א) 111 – 146.

¹¹ לסקירת המצב בישראל בעניין זה ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 552 – 554.

¹² ראו, ת"א (מחוזי, ירושלים), 2376/08, **הוועידה לתביעות חומריות של יהודים נגד גרמניה נ' מרוז**, (30.6.10) פסי' 4; שחר טל, [אימת הדיבה](#), עמ' 549. וראו עוד, רע"א 1239/19, **שאלו נ' ניידלי תקשורת בע"מ** (8.1.20) והערה 19.

להיות ער לכך, ולסכל מהלכים שתכליתם הכבדה בלבד. אולם נקודת המוצא היא כי אין לשלול מאדם או מתאגיד לתבוע את נזקיו, ובכלל זה נזקי-דיבה."

אך בפועל, בתי-המשפט בישראל מפרשים בצמצום את הסמכות למחוק תביעה "טורדנית וקנטרנית", הם זהירים ביותר בהפעלת סמכותם לסלק תביעות על הסף, והדבר נדיר ביותר.¹³ כמו כן, לרוב, ההוצאות הנפסקות על ידי בתי המשפט רחוקות מלהיות ריאליות.¹⁴ משום כך יש הקוראים לחקיקה ישראלית שתגן מפני תביעות אסטרטגיות, ותקבע הליך ברור ויעיל לדחות על הסף תביעות סרק אסטרטגיות, ולקנוס את התובע המשותק.¹⁵

בנוסף לכך, יש לשים לב לשוני שקיים בין ארה"ב לישראל באשר לאיזון המהותי הראוי בין חופש הביטוי להוצאת דיבה, בייחוד לגבי דמויות ציבוריות, כאשר עיקרון חופש הביטוי מודגש הרבה יותר בדין האמריקאי בעוד משקל הזכות לשמירה על שמו הטוב של אדם כבד יותר במשפט הישראלי.¹⁶ כמו כן, יש לציין כי התשתית החוקתית העיונית לביסוס דוקטרינת ה-Anti-SLAPP בארה"ב איננה רק חופש הביטוי אלא גם חירות נוספת המנויה בתיקון הראשון לחוקת ארה"ב, החופש לעתור לממשלה לשם תיקון עוולות – Freedom of Petition,¹⁷ זכות המעניקה לפעולות החוסות בגדרה חסינות חוקתית, אשר איננה קיימת בישראל.

עוד יש לציין, כי אף שדוקטרינת ה-Anti-SLAPP לא אומצה במשפט הישראלי, השפעתה ניכרת בו בכך שייחודן של "תביעות השתקה" ואף השימוש המפורש במושג SLAPP מוצאים ביטוי והתייחסות לא מועטים בפסיקה הישראלית בשנים האחרונות. בהרבה מן המקרים הללו הטענה כי מדובר בתביעת השתקה נשקלה ונדחתה, אם בנסיבות הספציפיות של המקרה ואם כשלילה כללית של הדוקטרינה בחוק

¹³ ראו, באתר האינטרנט "העין השביעית", מיכאל בירנהק, "["סלאפ"פ 2.0](#)", 19.7.11. כניסה אחרונה: 2 בפברואר 2020.

¹⁴ ראו, באתר האינטרנט של הרשות השופטת, קרן וינשל ויפעת טרבלוס, [פסיקת הוצאות משפט בהליכים אזרחיים](#) (תאריך עדכון: 10.10.2018). כניסה אחרונה: 14 בינואר 2020.

¹⁵ ראו, באתר האינטרנט "העין השביעית", מיכאל בירנהק, "["סלאפ"פ 2.0](#)", 19.7.11. כניסה אחרונה: 2 בפברואר 2020.

¹⁶ ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 543 – 545.

¹⁷ ראו, באתר האינטרנט של הסנאט של ארה"ב,

[Constitution of the United States, Amendment I](#): Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.

וראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), עמ' 520 – 525 ובעמ' 562; ובאתר האינטרנט של ה-Freedom Forum Institute:

Gregory A. Mark, "[The Vestigial ;SLAPP Lawsuits: Measuring the Threat Against a Right to Petition Constitution: The History and Significance of the Right to Petition](#)", 66 *Fordham Law Review* (1998) 2153 – 2231. כניסה אחרונה: 2 בינואר 2020.

הישראל, 18 אך לעתים כן נפסקו לטובת הנתבעים הוצאות חריגות בשל המאפיינים המשתקים של התביעה, 19 ואף היה מקרה שתביעה סולקה על הסף בשל כך. 20

18 ראו, רע"א 1239/19, שאול נ' ניידלי תקשורת בע"מ (8.1.20); ת"א (שלום, הרצליה) 9942-10-17, שדה נ' דוד (6.11.19); ת"א 71274-01-17 (שלום, הרצליה) לשכת עורכי הדין בישראל ואח' נ' שפורר (22.9.19); ת"א (שלום, הרצליה) 24480-07-16 יצחק ואח' נ' דזי ואח' (17.7.19); ת"א (שלום, נתניה) 9381-10-16, פסקל נ' קליפר ואח' (15.7.19); ת"א (שלום, חיפה) 13361-12-18 זגה נ' רבוך (10.7.19); ת"א (שלום, תל-אביב) 5745-09-17, יאיר נתניהו נ' אייבי בנימין (7.7.19); ת"א (שלום, תל-אביב) 44031-10-16, ואיר ריוויס בע"מ נגד ג'קסון תכשיטים ואח' (27.3.19); ת"א (שלום, הרצליה) 32376-06-16, אמנון יצחק ואח' נ' ניסים סבג (27.2.19); ת"א (שלום, ראשון-לציון) 18670-06-16, אליאב ואח' נ' הולנדר הכהן (2.7.18); ת"א (שלום, חדרה) 19281-07-14, אקדמיית אלקאסמי (ע"ר) ואח' נ' שרקייה ואח' (18.4.18); ת"א (שלום, תל-אביב) 52664-07-17, תנו לחיות לחיות נ' שלזינגר (15.4.18); ת"א (שלום, רחובות) 21039-11-17, בוני התיכון פרויקטים למגורים בע"מ נ' בשן (28.2.18); ת"א (שלום, באר שבע) 48704-06-12, לסרי נ' השבוע באשדוד בע"מ ואח' (9.1.18); ת"א (שלום, תל-אביב) 56211-03-16, נתניהו ואח' נ' סרנה (11.6.17). במקרה זה בית המשפט אף בחן פרסום של האגודה לזכויות האזרח בישראל העוסק באבחון תביעות השתקה, והכריע כי לא מדובר בתביעת השתקה. ראו, באתר האינטרנט של האגודה לזכויות האזרח בישראל, [משתק קול: משפטי דיבה כאיום על חופש הביטוי](#), ינואר 2013. ערעור לבית המשפט המחוזי נדחה וכן בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. וראו, ע"א 15267-09-17, סרנה נ' נתניהו ואח' (28.1.18); רע"א 1688/18, יגאל סרנה נ' בנימין נתניהו ושרה נתניהו, (15.4.18); ת"א (שלום, ירושלים) 35585-07-13, מילוא נ' קהת ואח' (24.11.15); ת"א 62455-12-13 (שלום, קרית-גת) ניב ס.א. לבניין ופיתוח (1983) שותפות רשומה ואח' נ' יחזקאל (25.8.15); ת"א (מחוזי, מרכז) 22138-10-11, יעקובוביץ ואח' נ' זיאס (7.7.15); ת"א (שלום, חיפה) 43637-04-14, מדינת ישראל נ' רחל קדם (1.6.15); ת"א (שלום, תל-אביב) 27120-08, חברת סיטינט בע"מ ואח' נ' מן ואח' (22.2.15); ת"א (שלום, תל-אביב) 172220-09, בריק י.פ. ניהול ויזום פרויקטים בע"מ ואח' נ' מען עמותה לסיוע עובדים ואח' (4.3.10); ת"א (שלום, תל-אביב) 42150/05, עוזיהו נ' ורוליס חברה לתעשייה כימית בע"מ (4.15.07), בה נקבע כי לא התקיימו המאפיינים של תביעת SLAPP במקרה. לביקורת על קביעה זו בעניין עוזיהו ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 549, למקרים ולביקורת נוספים ראו עוד שם, עמ' 550 – 547.

וראו עוד, ע"א (מחוזי, ירושלים) 60587-12-14, דומב נ' יניב (21.7.2015), אשר הפך את ת"א (שלום, ירושלים) 16170-03-11, דומב נ' יניב (11.11.14), בו קבע בית-המשפט קמא, בין היתר, כי עקרון חופש הביטוי גובר על הזכות לשם טוב. וראו עוד רע"א 6792/15, 6839/15, יניב נ' דומב (27.1.16).

19 ראו, ע"א 351708-09-12 (מחוזי, ירושלים), מורגנשטרן נ' תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ (11.2.13) בו הפך בית המשפט המחוזי את הכרעת בית המשפט קמא באשר לאחד הביטויים שבגינן חויב מורגנשטרן בפיצוי בגובה 50,000 ש"ח, ולגבי ביטוי נוסף הפחית את הפיצויים שבהם חויב מ-40,000 ש"ח ל-10,000 ש"ח, בעודו מחייב את התובעים בהוצאות משפט בסך 25,000 ש"ח בגין התביעה המקורית ובסך 20,000 ש"ח בגין הערעור, משום "שהמערער נגרר לניהול משפט ארוך וממושך בשל היקף התביעה הבלתי מוצדק" שבו הוא נתבע; ת"א (שלום, ירושלים) 5144/07, תאגיד איסוף מיכלי משקה בע"מ נ' מורגנשטרן (19.7.12); ת"א (מחוזי, ירושלים) 8069/06, החברה לאוטומציה המנהל השלטון המקומי בע"מ נ' גור (13.7.09) בו קבע השופט סולברג כי מדובר בתביעת סרק אשר נועדה לפגוע בנתבע ובתפקודו כיו"ר ועד העובדים, להלך עליו אימים ולהתאנות לו, וכי התובעת לא התנהלה בהגינות וגרמה לניהול הליכים ארוכים, יקרים ומיותרים, במסגרת מאבקה נגד ועד העובדים. משום כך נפסקו לטובת הנתבע הוצאות משפט בסך 200,000 ש"ח. ראו עוד, ת"א (שלום, תל-אביב) 20466-01-16, המפל ואח' נ' מאיר ואח' (9.7.19); ת"א (שלום, אשקלון) 35337-04-15, מועצה אזורית באר טוביה נ' המקור עיתון מקומי ואח' (7.5.19); ת"א (שלום, תל-אביב) 9151-09-14, סופרזו חברה ישראלית להפצת גז בעמ' נ' אברהם (28.10.18); ת"א (שלום, ירושלים) 17461-09-15, ב' ל' אוטומוטורס בע"מ נ' אפרייט (23.5.17); ת"א (קרית-גת) 11803-11-16, דהרי נ' לוי (11.1.17); ת"א (שלום, קרית-גת) 7163-02-16, דהרי נ' לדרמן ואח' (10.7.16); סע"ש (עבודה, תל-אביב) 59576-02-16, טניה כהן נ' סוניה לב-טוב (23.4.16); ע"א (בית המשפט העליון) 2266/14, רועי ילין ואח' נ' אם תרצו ציונות או לחדול (15.7.15), בו נקבע: "בשולי הדברים, בית משפט זה מביע עמדתו כי ראוי לתביעה כגון דא שלא היתה מוגשת מלכתחילה, וראוי, כהנחיה נורמטיבית לעתיד, כי בתי המשפט יתנו דעתם לנושא ההוצאות בתביעות כגון דא". וראו, ת"א (מחוזי, ירושלים) 42868-05-10, אם תרצו – ציונות או לחדול ע"ר נ' רועי ילין ואח' (2.9.13).

וראו עוד, ת"א (שלום, ירושלים) 10827/09, י.ד. בראוני נכסים ובניין בע"מ נ' יורם (6.12.11), בה סכום הפיצוי הופחת משמעותית ולא נפסקו הוצאות לטובת התובעת בשל המניע ההרתעתי של התביעה; ע"א 7426/14 (בית המשפט העליון) פלוגית נ' עוזי אורי דניאל (14.3.16), בפסק דינה של השופטת דפנה ברק-ארז; ת"א (שלום, ראשון לציון) 25606-04-13, דירות יוקרה בע"מ ואח' נ' זפרני (14.9.17); ת"א (שלום, פתח-תקוה) 17019-03-16, דירות יוקרה בע"מ נ' זעפרני (13.9.18); ת"א (שלום, חיפה) 14187-05-17, צורי ואח' נ' קרשובר ואח' (6.1.19); ת"א (שלום, הרצליה) 23600-04-18, רומנו נ' מצננו ואח' (20.2.19); שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 538 – 542.

20 ראו, ת"א (שלום, פתח-תקוה) 12217-12-16, בוגבו ישראל בע"מ נ' שמס (8.5.18), בה נמחקה התביעה על הסף בשל היותה תביעת SLAPP. וראו, באתר האינטרנט "העין השביעית", לירן בן-עמי, "תקדים על הסף", 12.05.18; באתר האינטרנט של ישראל היום, טלי בן סימון, "תביעות השתקה: חופש הביטוי רק בהפוך", 17.5.18. על פסק הדין הוגש ערעור, אשר נמחק לאחר מכן. ראו באתר האינטרנט של נבו, ע"א (מחוזי, מרכז) 21687-05-18, בוגבו ישראל בע"מ נ' רבקה שמס. כניסה אחרונה: 16 בפברואר 2020.

ראו עוד, סע"ש (עבודה, תל-אביב) 55280-08-16, שיכון ובינוי סולל בונה תשתיות בע"מ נ' ראובן חי בן שמעון (14.9.16), בו נדחתה בקשה למתן סעדים זמניים, בין היתר, בשל החשש כי אחת ממטרות ההליך היא להרתיע מהשמעת דברי ביקורת וחשיפת האמת; באתר האינטרנט של כתב העת אוטוריטה, ד"ר עמית גורביץ, "שתיקה (לא) יפה לחכמים", 4 אוטוריטה, אפריל 2017, 23 – 27. יש לציין כי הכותב ייצג את העובד בתיק הנ"ל. במסגרת ההליך הגיש העובד תביעה שכנגד, ונפסק לטובתו סכום של 360,000 ש"ח ועוד 100,000 ש"ח הוצאות. סע"ש (עבודה, תל-אביב) 55280-08-16, שיכון ובינוי סולל בונה תשתיות בע"מ נ' ראובן חי בן שמעון (25.1.17).

יצוין כי ממש בימים אלה, ניתן פסק דין בבית משפט השלום בתל-אביב בתביעת דיבה שהגישה חברת נדל"ן נגד העיתונאית שרון שפורר בשנת 2014, בה מצדיקה כבוד השופטת רחל ערקובי את טענת הנתבעת כי מדובר בתביעת השתקה, וקובעת, בין היתר: ²¹

"המושג 'תביעות השתקה' (SLAPP) אינו מעוגן בדין הישראלי, אך בשנים האחרונות בתי המשפט בישראל דנו בו לא מעט והגדירו את הקריטריונים הדרושים לקביעה כי תביעה הינה תביעת השתקה..."²²

השופטת מתארת את הבעייתיות שבתביעות השתקה ואת הצעות החוק שהוגשו בעניין; מציינת כי קיימת חקיקת Anti-SLAPP בארה"ב, בקנדה ובאוסטרליה; מצטטת בלשונה מן החקיקה במדינת קליפורניה; ואף קוראת לחוקק בעניין בישראל. היא מסבירה שלא סילקה את התביעה על הסף בהעדר חקיקת Anti-SLAPP ישראלית, אך היא כן פסקה לנתבעת הוצאות בגובה 100,000 ₪.²³

בספרות המשפטית בארץ יש מי שתומך בחקיקת Anti-SLAPP על מנת למגר את תופעת תביעות ההשתקה ולתת בידי בתי המשפט כלי ייחודי ויעיל שבאמצעותו יוכלו לעשות זאת; ²⁴ יש מי שמסתייג מהצעות החוק שהוגשו בעניין בטענה שהן מרחיקות לכת; ²⁵ ויש מי שהציע להן חלופות, ²⁶ כגון הקמת קרן לאומית שתסייע בהגנתם המשפטית של נתבעים בגין פרסומים שיש בהם ענין ציבורי, ואף הוגשה בעבר הצעת חוק לשם כך.²⁷

בהקשר זה יש גם לציין את המקרה המפורסם של תביעת השתקה שקיבל את השם "McLibel". שני פעילי גרינפיס מלונדון, הלן סטיל ודייוויד מוריס, נתבעו על ידי חברת מקדונלדס בעקבות חוברת שפרסמה הקבוצה נגד החברה בשנת 1986. החברה דרשה מחמישה מחברי הקבוצה לחזור בהם ולהתנצל, או להיתבע. שלושה מחברי הקבוצה קיבלו את דרישות החברה, אך השניים סרבו. בסיום ההליכים, אשר החלו בשנת 1990 והסתיימו בשנת 1997, במה שנחשב למשפט הארוך ביותר שהתקיים אי-פעם בבריטניה,

²¹ ת"א 22755-06-14 (שלום, תל-אביב), [אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שרון שפורר](#) (2.6.20), פס' 83.

²² פסק הדין מפנה בנקודה זו לפסקי הדין בעניין סרנה, ראו הערה 18.

²³ ראו פס' 98 לפסק הדין.

²⁴ ראו, באתר האינטרנט של כתב-העת המשפט, תמר גדרון, "מפת תיירות הדיבה העולמית ודיני לשון הרע בישראל", **המשפט טו** (2010) 385 – 469; באתר האינטרנט של לשכת עורכי הדין, גאי כרמי, "סטירה מצלצלת ואין עונה", **עורך הדין 19** (אפריל 2013), 76 – 80; באתר האינטרנט "העין השביעית", מיכאל בירנהק, "**סלאפ"פ 2.0**", 19.7.11. כניסה אחרונה 1 בינואר 2020.

²⁵ ראו, שחר טל, **אימת הדיבה**. המחברת סוקרת את ההבדלים בין הדין המהותי והדיוני ומסיקה שגם בארץ קיימים תמריצים להגשת תביעות השתקה וכי בפועל אין בחוק הישראלי מענה הולם לכך, ותומכת באופן עקרוני בחקיקת מגן נגד תביעות השתקה. עם זאת, היא מבקרת את הצעות החוק בעניין כמרחיקות לכת, בכך שבהעדר דיון אקדמי מעמיק בנושא הן אינן מגבילות את עצמן לתביעות דיבה, בכך שהן מגדירות "השתתפות בהליך הדמוקרטי" באופן רחב מדי (נקודה השנויה במחלוקת גם בארה"ב, ראו הערה 61) ובכך שהן אינן מגדירות כראוי את המאפיינים של תביעות השתקה. היא רואה בהצעות החוק פתרון שאיננו ראוי או מעשי בשלב זה, וכזה העומד בניגוד למגמת החקיקה הנוטה להעדיף הזכות לשם הטוב ולפרטיות על פני חופש הביטוי. חלף זאת, היא מציעה לעת עתה פיתוח דוקטרינת SLAPP פסיקתית והפעלה נכונה של הכלים הדיוניים הקיימים כגון סילוק תביעות על הסף ופסיקת הוצאות משפט ריאליות ועונשיות.²⁵ ראו עמ' 561 – 562 שם.

ההצעה בדבר סילוק תביעות על הסף מתבססת על דברי השופט סולברג, ראו לעיל. בעניין פיצויים עונשיים ראו תקנות סדר הדין האזרחי, סעיף 514. וראו עוד עמ' 563 – 570 שם, בדבר כלים אפשריים נוספים.

בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט "העין השביעית", מיכאל בירנהק, "**סלאפ"פ 2.0**", 19.7.11. כניסה אחרונה: 2 בפברואר 2020.

²⁶ ראו, באתר האינטרנט "העין השביעית", אלעד מן, "**חוק שכונה: מדוע הצעת החוק של מרצ למניעת שימוש לרעה בהליך משפטי היא רשלנית ומסוכנת**", 9.4.13. כניסה אחרונה: 2 בפברואר 2020.

²⁷ ראו, במאגר החקיקה של הכנסת, **הצעת חוק קרן לאומית להגנה על זכות הציבור לדעת, התשע"ב-2011** (פ/3839/18) של הח"כ נחמן שי, דניאל בן-סימון, דב חנין, ניצן הורוביץ, איתן כבל ואורי אורבך, אליה הצטרפו הח"כ שלמה מולה, יואל חסון וזהבה גלאון. וראו עוד, אמילי גרינצווייג, "**הצעת חוק: המדינה תקים 'קרן להגנה על זכות הציבור לדעת' שתממן הגנה לנתבעי דיבה**", **הארץ** 24.02.12; יובל קרניאל, "**דרושה: קרן להגנת חופש הביטוי**", **דה מרקר**, 21.09.11. כניסה אחרונה: 4 בפברואר 2020.

מצא בית-המשפט כי הטענות שבחברת בדבר פרסום מטעה אודות התועלת התזונתית שבמזון המוגש על יד החברה, בדבר ניצול ילדים בפרסומותיה ובדבר תנאי שכר גרועים של עובדיה היו נכונות. עם זאת, בית המשפט קבע שטענות אחרות כגון שמקדונלדס גרמה לרעב בעולם השלישי ועשתה שימוש ברעלים קטלניים להשחתת חלקים גדולים של יערות הגשם במרכז אמריקה לא היו נכונות, וחייב את הנתבעים בתשלום פיצויים בגובה 60,000 שטרלינג. בערעור, אשר היה קצר, הפחית בית המשפט את סכום הפיצויים ל-40,000 שטרלינג. המקרה הפך לאסון תדמיתי עבור החברה,²⁸ אשר אף הכריזה כי לא תבקש לגבות מהנתבעים את הפיצויים או את הוצאות המשפט, ששווים הריאלי לחברה נאמד בכעשרה מיליון שטרלינג.²⁹ בד בבד, שני הנתבעים האמורים הגישו תביעה נגד בריטניה לבית המשפט האירופי לזכויות אדם, ה-European Court of Human Rights (ECtHR), לאחר שבקשת ערעור שלהם נדחתה על ידי בית הלורדים. ה-ECtHR קיבל את תביעתם וקבע, בין היתר, כי בריטניה אחראית לפגיעה בחופש הביטוי שלהם, בכך שלא סיפקה להם סיוע משפטי במאבקם נגד החברה, וחייב אותה לשלם להם 35,000 יורו כפיצויים עבור נזקים לא-ממוניים, ו-47,000 יורו הוצאות משפט.³⁰

²⁸ לדינמיקה דומה שבה תביעת השתקה הפכה לרועץ לתובעת ראו, באתר האינטרנט של כתב העת אוטוריטה, ד"ר עמית גורביץ', "שתיקה (לא) יפה לחכמים", 4 אוטוריטה, אפריל 2017, 23 – 27, בעמ' 27. וראו עוד, באתר האינטרנט "שקוף", "מהן תביעות השתקה ולמה הן צריכות להדאיג את כולנו", 10.3.18; באתר האינטרנט "העין השביעית", מיכאל בירנהק, "סלאפי 2.0", 19.7.11. כניסה אחרונה: 4 בפברואר 2020.

²⁹ ראו, באתר האינטרנט של ה-BBC, [McLibel: Longest Case in English History](#), 15 February, 2005, BBC, בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט Semantic Scholar, "McLibel: A Case Study in English Defamation Law", 18:1 Wisconsin International Law Journal (2000) 1 – 144. כניסה אחרונה: 15 בינואר 2020.

³⁰ ראו, באתר האינטרנט של בית המשפט האירופי לזכויות אדם, [Case of Steel and Morris v. The United Kingdom](#), (Application no. 68416/01), 15/05/2005. כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

1. ארה"ב

בפרק זה נסקור תחילה את המגמות הקיימות כיום בארה"ב בכל הנוגע לחקיקת Anti-SLAPP, את מאפייני החקיקה במדינות שבהן היא קיימת וכן את ההבדלים העיקריים בין ההסדרים החקיקתיים השונים שאימצו המדינות בתחום זה. כדוגמה, נסקור בהרחבה את חקיקת ה-Anti-SLAPP של מדינת קולורדו, המדינה האחרונה בארה"ב לעת עתה אשר הסדירה את הסוגיה בחקיקתה.

חקיקת Anti-SLAPP קיימת כיום ב-31 ממדינותיה של ארה"ב,³¹ וכן במחוז קולומביה של הבירה וושינגטון ובגואם.³² הצעות לחוקק חקיקת Anti-SLAPP פדרלית לא צלחו,³³ וישנה אי-בהירות באשר ליישומה של חקיקת Anti-SLAPP מדינתית בהליכים המתקיימים בפני בתי משפט פדרליים,³⁴ כאשר המגמה המסתמנת בשנים האחרונות היא שחוקים אלה אינם חלים בבתי משפט פדרליים.³⁵

ניתן לומר כי המגמה הכללית בחקיקה בנושא בארה"ב היא של הרחבת ההגנה הניתנת מפני תביעות SLAPP. כך למשל, החידוש האחרון בנושא הוא תיקון לחוק במדינת טנסי שנכנס לתוקף ביולי 2019. משנת 1997 ועד לקבלת התיקון האמור, החוק בטנסי הגן רק על פניות לסוכנויות ממשל בנושאים הנוגעים אליהן. לעומת זאת, התיקון החדש מעניק הגנה רחבה בכל נושא הנוגע לזכות לחופש הביטוי, החופש לעתור לממשלה (right to petition) וחופש ההתאגדות. כמו כן, התיקון מאפשר להגיש בקשה לדחיית ההליך בשל

³¹ ראו, באתר האינטרנט של ה-Reporters Committee for Freedom of the Press (RCFP), [Introduction to Anti-SLAPP](#); באתר האינטרנט של ה-Media Law Resource Center, [State Anti-SLAPP Laws](#); באתר האינטרנט של ה-PPP, [Anti-SLAPP Statutes and Commentary](#) (MLRC), כניסה אחרונה: 5 בפברואר 2020.

המדינות שבהן המנגנון איננו קיים הן: אוהיו, איווה, איידהו, אלבמה, אלסקה, דרום-דקוטה, דרום-קרוליינה, ויומינג, ויסקונסין, וירג'יניה-המערבית, מונטנה, מינסוטה (ראו להלן), מיסיסיפי, מישיגן, ניו-ג'רזי, ניו-המפשייר, צפון-דקוטה, צפון-קרוליינה וקנטקי.

לגבי וירג'יניה המערבית יש לציין כי בית המשפט העליון של המדינה קבע בשנת 1993 כי ביטויים ופעולות החוסים תחת הגנת זכות העתירה לממשלה, ה-Right to Petition, מוגנים מתביעה, אלא אם כן התובע מוכיח כי הנתבע נהג בזדון ממשי, בדומה לקביעת בית המשפט העליון של ארה"ב בעניין הוצאת דיבה נגד דמויות ציבוריות ב-New York Times v. Sullivan. לפני כן, קבע בית המשפט העליון של המדינה כי מעשים כאלה נהנים מחסינות חוקתית מוחלטת, אך לאחר שבית המשפט העליון של ארה"ב דחה עמדה זו וקבע כי הם אינם זכאים להגנה חוקתית מעבר להגנה הניתנת לחופש הביטוי, שינה בית המשפט העליון של המדינה את פסיקתו בהתאם לכך. ראו, באתר האינטרנט של ה-RCFP, [West Virginia](#); באתר האינטרנט של ה-PPP, [McDonald v. Smith](#), 472 U.S. 479 (1985), כניסה אחרונה: 9 בפברואר 2020.

³² האי גואם שייך לארה"ב מאז 1898, ותושביו קיבלו אזרחות ועברו מסמכותו של חיל-הים לסמכותו של משרד הפנים בשנת 1950. וראו, באתר האינטרנט של ה-Encyclopedia Britannica, [Guam](#), כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

³³ ראו, באתר האינטרנט של הקונגרס, 05/13/2015, [H.R.4364 - Citizen Participation Act of 2009](#); באתר האינטרנט של ה-Information Technology and Innovation Foundation (TIFI), Daniel Castro and Laura Drees, [Why We Need Federal Legislation To Protect Public Speech](#), [Online](#), May 2015, כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

³⁴ בעניין זה ראו, באתר האינטרנט של אוניברסיטת דיוק, Katelyn E. Saner, "[Getting SLAPP-ed in Federal Court: Applying State Anti-SLAPP Special Motions to Dismiss in Federal Court After Shady Grove](#)", 63 Duke Law Journal (2013) 781-822.

וראו עוד, באתר האינטרנט Digital Commons, Joshua P. Zoffer, "[An Avoidance Canon for Erie: Using Federalism to Resolve Shady Grove's Conflicts Analysis Problem](#)", 128:2 Yale Law Journal (2018) 482 – 543, כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

³⁵ ראו, באתר האינטרנט של בית המשפט לערעורים של מחוז קולומביה, [Yasser Abbas v. Foreign Policy Group, LLC](#), 783 F.3d 1328, 1332 (D.C. Cir. 2015); באתר האינטרנט של ה-RCFP, [Introduction to Anti-SLAPP Laws](#); באתר האינטרנט של ה-PPP, [SLAPP Laws on Trial](#), כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

טענת השתקה לפני שלב גילוי הראיות,³⁶ מאפשר לערער על דחיית הבקשה ומחייב פסיקת הוצאות כאשר הבקשה מתקבלת.³⁷

עם זאת, יש גם שינויים בכיוון ההפוך.³⁸ כך, תיקון חקיקה במדינת טקסס שנכנס לתוקף בספטמבר 2019 הגביל את תחולת ההגנה, אשר בעבר חלה על נושאים הקשורים (related to) לחופש הביטוי, העתירה (petition) או ההתאגדות, לנושאים המבוססים (based on) על הפרה של אחד מאלה. כמו כן, החוק החדש ביטל את הגנת ה-Anti-SLAPP במקרים הנוגעים לסודות מסחריים והסכמי אי-תחרות. ואולם יצוין, כי הצעת החוק המקורית בעניין ביקשה להרחיק לכת עוד יותר בשינויים המגבילים את ההגנה, אלא שכוונה זו מותנה בשלבי החקיקה, ויתרה מכך, תיקון החקיקה שהתקבל בסופו של דבר אף כולל הוראות מסוימות שמרחיבות את ההגנה נגד תביעות השתקה.³⁹

עוד יש לציין כי בשנת 2015 פסל בית המשפט העליון של מדינת וושינגטון מנגנון Anti-SLAPP מורחב שנחקק במדינה בשנת 2010.⁴⁰ החוק החדש אפשר לשופט לדחות תביעות אלא אם כן התובעים הוכיחו בראיות ברורות ומשכנעות שיש להם סיכוי לנצח בתביעה (establish by clear and convincing evidence a probability of prevailing on the claim).⁴¹ בית המשפט פסל את החוק,⁴² וקבע כי הוראה זו, הדורשת את הוכחת סיכויי התביעה ומסמיכה את השופט לשקול את הראיות לכך, בניגוד למנגנוני Anti-SLAPP המאפשרים לשופט להכריע רק בשאלות חוקיות ולקבוע כי אין לתביעה סיכוי אף לפי גרסתה, פוגעת בזכות

³⁶ על הליך גילוי הראיות במשפט האמריקאי ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 59.

³⁷ ראו, באתר האינטרנט של האסיפה הכללית של טנסי, [House Bill 0777 by Ramsey, The Tennessee Public Participation Act](#), באתר האינטרנט של ה-Tennessee Supreme Court; [Bill Summary](#), באתר האינטרנט של ה-RFCF, [Tennessee](#); [The "Tennessee Public Participation Act" – Tennessee's First-Ever Meaningful Anti-SLAPP Law – Takes Effect Today](#), July 1 2019, כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

³⁸ ראו, באתר האינטרנט של ה-RFCF, [Introduction to Anti-SLAPP Laws](#), כניסה אחרונה: 20 בפברואר 2020. וראו טקסט הנלווה להערה 35.

³⁹ בעניין זה ראו, באתר האינטרנט של ה-RFCF, [New legislation Would Imperil Texas Anti-SLAPP Law](#), Rick Blum, [Update](#) 6/21/19, וראו עוד שם, [Texas](#). כניסה אחרונה: 24 בפברואר 2020.

⁴⁰ ראו, באתר האינטרנט של אוניברסיטת וושינגטון, Tom Wyrwich, "[A Cure For A 'Public Concern': Washington's New Anti-SLAPP Law](#)", 86 Washington Law Review (2011) 663 – 693 (המאמר טוען כי למרות שהחקיקה בקליפורניה שימשה כבסיס לחוק בווינגטון, המחוקק במדינה בחר לאמץ תחום הגנה צר יותר (Public Concern) מזה של מדינת קליפורניה (Public Interest)). כניסה אחרונה: 13 בפברואר 2020.

התביעה הוגשה על ידי חברי אגודה שיתופית למוצרי מזון, שהדירקטוריון שלה החליט על החרמת מדינת ישראל במסגרת מאבק ה-BDS, בטענה שההחלטה התקבלה בנגוד לתקנון האגודה. התובעים ביקשו סעד הצהרתי שההחלטה בטלה, צו-מניעה קבוע נגדה ופיצויים. האגודה ביקשה לדחות את התביעה על הסף באמצעות חקיקת ה-Anti-SLAPP.

⁴¹ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של מדינת וושינגטון, Revised Code of Washington, Title 4, Civil Procedure, [Section 4.24.525 – Public Participation Lawsuits; Special Motion to Strike Claim; Damages, Costs, Attorneys' Fees, Other Relief; Definitions](#). כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

⁴² ראו, באתר האינטרנט של ה-RFCF, [Davis v. Cox](#), 183 Wn.2d 269, 351 P.3d 862 (2015). ההחלטה ניתנה על ידי תשעת השופטים פה אחד. וראו, באתר האינטרנט של ה-RFCF, [Washington Supreme Court Strikes Down Anti-SLAPP Law](#), Eugene Volokh, [Washington Supreme Court Strikes Down Anti-SLAPP Statute as Violating the Right to Trial by Jury](#), Washington Post, May 28, 2015, as [Unconstitutional](#).

יש לציין כי טענות חוקתיות נגד החוק נטענו כבר במקרים קודמים, אך הגיעו להכרעת בית המשפט העליון של המדינה רק במקרה הזה. בית המשפט לא הכריע בטענות חוקתיות נוספות שהעלתה התביעה. ראו, באתר האינטרנט Lexology, [State Supreme Court Strikes Down Washington's Anti-SLAPP Statute](#), February 1, 2016, כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של הרשות השופטת של מדינת וושינגטון, [Maytown Sand & Gravel, LLC v. Thurston County](#), 423 P.3d 223 (Wash. 2018). כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

לחבר-מושבעים הקבוע בחוקתה של מדינת ושינגטון.⁴³ החקיקה הקודמת בעניין, שהיא צרה יותר ומעניקה לפניות סבירות לסוכנויות רגולטוריות חסינות מתביעות אזרחיות,⁴⁴ ממשיכה לחול. בעקבות זאת, נפסל חוק דומה במדינת מינסוטה בשנת 2017.⁴⁵

פרינג וקאנאן הציעו בספר שפרסמו חוק Anti-SLAPP לדוגמה,⁴⁶ כפי שהציעו גם אחרים.⁴⁷ בשנת 2017, אף ה-Uniform Law Commission (ULC), העוסקת בהאחדת החקיקה האזרחית בין המדינות בארה"ב,⁴⁸ הרכיבה ועדה לשם כך, וזו פרסמה בשנת 2019 טיוטה של חקיקה לדוגמה בעניין זה.⁴⁹ אך לעת עתה ישנה שונות רבה בין המדינות שבהן קיימת חקיקת Anti-SLAPP באשר להיקפה, תוכנה וצורתה של ההגנה שהיא מספקת.⁵⁰ מצב זה, יחד עם העדרה של חקיקת Anti-SLAPP בחלק מן המדינות והעדר חקיקה פדרלית בעניין, מביא לתופעה של "forum shopping", שמתבטאת בכך שתובעים שרשאים לתבוע בתחומי שיפוט שונים בוחרים לעשות זאת במקום הנוח להם ביותר.⁵¹

⁴³ התיקון השביעי לחוקתה של ארה"ב מעגן אף הוא את הזכות לחבר מושבעים בהליכים אזרחיים, אך אין לו תחולה מלאה בבתי משפט מדינתיים. ראו, באתר האינטרנט של אוניברסיטת קורנל, [The Right and the Characteristics of the Civil Jury](#). כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

⁴⁴ ראו שם, [4.24.510 – Communication to Government Agency or Self-Regulatory Organization – Immunity From Civil Liability](#). כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020. וראו עוד סעיף 4.24.500 וסעיף 4.24.520 שם.

⁴⁵ ראו, באתר האינטרנט Google Scholar, [Lejendecker et al. v. Asian Women United of Minnesota et al.](#), 895 N.W.2d, Google Scholar (Minn. 2017). 623. וראו, באתר האינטרנט MinnPost, [Minnesota's SLAPP Law is Slapped](#), Marshall H. Tanick, [Down, and the Impact is Likely to be Profound](#), 06/07/2017. כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

במקרה זה מנהלת לשעבר של מלכ"ר ובעלה הגישו נגד המלכ"ר תביעה בשל התעמרות משפטית והמלכ"ר מצדו טען שמעשיו חוסים תחת הגנת חוק ה-Anti-SLAPP של המדינה. החוק (אשר נחקק בשנת 1994 והעניק הגנה רק להתנהגות או ביטוי שנועדו להשפיע על הממשלה) נפסל על ידי בית המשפט המחוזי של המדינה, בהחלטה שקבלה את אישורו של בית המשפט העליון, כיוון שאף הוא דרש מן התביעה להוכיח את סיכויי התביעה ללא חבר-מושבעים. ויש לציין כי ההחלטה התקבלה ברוב של שישה מול דעת המיעוט של נשיא בית המשפט העליון של מינסוטה, אשר לא חלק על הקביעה העקרונית של הרוב אלא רק טען שמכיוון שבמקרה הנדון לא היה צורך בהכרעות עובדתיות, יש להימנע מפסילת החוק. החלטה דומה התקבלה בבית משפט לערעורים של מינסוטה כבר בשנת 2016. (Minn. Ct. App. 2016). [Mobile Diagnostic Imaging v. Hooten](#), 889 N.W.2d 27, 35. כניסה אחרונה: 6 בפברואר 2020.

⁴⁶ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של מדינת מינסוטה, [Chapter 554 – Free Speech: Participation in Government](#), Sections 554.01 – 554.06, ובייחוד סעיף [554.03](#) שם, הקובע חסינות מאחריות:

Lawful conduct or speech that is genuinely aimed in whole or in part at procuring favorable government action is immune from liability, unless the conduct or speech constitutes a tort or a violation of a person's constitutional rights.

⁴⁷ George W. Pring and Penelope Canan, *SLAPPs: Getting Sued for Speaking Out* (Temple University Press 1996) 201 – 220.

⁴⁸ ראו, באתר האינטרנט של ה-MLRC, [Anti-SLAPP Statutes and Commentary](#); באתר האינטרנט של ה-PPP, [Academic Articles, Books and Model Bills](#). כניסה אחרונה: 10 בפברואר 2020.

⁴⁹ ה-ULC, או בשמו המלא ה-National Conference of Commissioners on Uniform State Laws, נוסד בשנת 1892 על מנת ליצור אחידות בחקיקה האזרחית של ארה"ב. אודותיו ראו, באתר ה-ULC, [About US](#). כניסה אחרונה: 11 בפברואר 2020. וראו עוד, באתר האינטרנט של הכנסת, נתי פרלמן, [עקרונות היסוד בהצעת הקודקס האזרחי, סקירה משווה, הקוד המסחרי האחיד בארה"ב](#), הלשכה המשפטית של הכנסת, י"ח בחשוון תשע"ב, 15 בנובמבר 2011.

⁵⁰ ראו, באתר האינטרנט של ה-ULC, [April 2019 Committee Meeting – Draft](#). בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של Jay Adkisson, [A Call For A Uniform Anti-SLAPP Act](#), August 30, 2015, Forbes. כניסה אחרונה: 11 בפברואר 2020.

⁵¹ ראו, באתר האינטרנט של Forbes, Jay Adkisson, [Anti-SLAPP Statutory Oddities](#), Oct. 31, 2017. כניסה אחרונה: 11 בפברואר 2020.

⁵¹ בעניין זה בהקשר בינלאומי, ראו, באתר האינטרנט של כתב-העת המשפט, תמר גדרון, ["מפת תיירות הדיבה העולמית ודיני לשון הרע בישראל"](#), המשפט טו (2010) 385 – 469. כניסה אחרונה 11 בפברואר 2020.

בכל הנוגע להיקפן ותחולתן של הגנות Anti-Slapp, השוני בין המדינות שאימצו חקיקה נגד תביעות השתקה מתבטא, בין השאר, בנקודות הבאות:

- ישנן מדינות שבהן ההגנה מוגבלת לתביעות הקשורות לפניות לגופי ממשל, או לנושאים מסוימים, כגון הגנת הסביבה,⁵² בעוד שבמדינות אחרות היא ניתנת למגוון רחב יותר של נושאים בעלי עניין ציבורי.
 - ישנן מדינות המתנות את קבלת הגנת ה-Anti-SLAPP בכך שהתביעה הוגשה בחוסר תום-לב, או שהנתבעים לא פעלו מתוך ידיעה או פזיזות באשר לחוסר האמת שבדבריהם.⁵³
 - ישנן מדינות שמחריגות תביעות המוגשות על ידי סוכנויות ממשל מהגנות Anti-SLAPP.⁵⁴
 - ישנן מדינות שבהן כאשר מדובר בביטוי או מעשה המוגנים חוקתית, החוק מחייב תובעים ובאי כוחם להגיש יחד עם התביעה תצהיר המאשר כי התביעה מבוססת עובדתית ומשפטית וכי היא איננה מוגשת לשם הטרדה.⁵⁵
- גם באשר לסעדים ולהשלכות של תביעות השתקה קיים שוני בין המדינות. כך למשל:
- ישנן מדינות שמאפשרות למשרד המשפטים לסייע לנתבעים בהליכי Anti-SLAPP.
 - ישנן מדינות שבהן החוק מחייב פסיקת הוצאות משפט לטובת הנתבעים עם קבלת ההגנה של Anti-SLAPP, בעוד שבמדינות אחרות הדבר איננו חובה.
 - ישנן מדינות שמלבד פסיקת ההוצאות לטובת הנתבעים, מאפשרות להטיל על התובעים פיצויים עונשיים (SLAPPback).⁵⁶ יש מדינות שאף מאפשרות הגשת תביעה נזיקית נגד התובעים ובאי כוחם.
 - ישנן מדינות שמאפשרות תיקון התביעה לאחר קבלת טענת הגנה של Anti-SLAPP, או אף בעודה תלויה, ואילו מדינות אחרות אינן מאפשרות לתובע לעשות זאת.
 - בחלק מהמדינות ניתן להגיש ערעור מידי על דחיית בקשה להתגונן בטענה של Anti-SLAPP, בעוד שבאחרות הדבר אינו אפשרי.

⁵² ראו, באתר האינטרנט של האסיפה הכללית של פנסילבניה, Pennsylvania Consolidated Statutes, Title 27 – Environmental Resources, Part IV – Sanctions and Remedies, Subpart C – Immunity, [Chapter 83 – Participation in Environmental Law or Regulation](#), כניסה אחרונה: 12 בפברואר 2020.

⁵³ בעניין זה ראו, Pamela Shapiro, "SLAPPs: Intent or Content? Anti-SLAPP Legislation Goes International", 19:1 *Review of European, Comparative and International Environmental Law* (April 2010) 14 – 27.

⁵⁴ ראו, באתר האינטרנט של Forbes, Jay Adkisson, [Anti-SLAPP Statutory Oddities](#), Oct. 31, 2017.

⁵⁵ ראו, Arkansas Code Annotated, Title 16 – Practice, Procedure, And Courts, Subtitle 5 – Civil Procedure Generally, Chapter 63 – Pleadings And Pretrial Proceedings, Subchapter 5 – Citizen Participation in Government Act, Section 16-63-505 – Verification requirement; 6-63-506 – Failure to properly verify

⁵⁶ בחלקו, הדבר מותנה בהוכחת זדון, וכדומה. כמו כן, יש מדינות שמשוות בעניין זה את הנתבעים לתובעים, במידה והבקשה להתגונן בטענת ה-Anti-SLAPP היא עצמה חסרת בסיס.

אתר האינטרנט של ה-Public Participation Project (PPP), ארגון הפועל למען קידום חקיקת Anti-SLAPP בארה"ב,⁵⁷ מדרג את המדינות השונות שבהן קיים הסדר Anti-SLAPP לפי ארבע רמות, בהתאם למידת ההגנה שהסדרים שלהם מספקים לנתבעים: "הגנה מצוינת" - במדינות אוקלהומה, אורגון, נבדה, קולורדו וקליפורניה; "הגנה טובה" - במדינות אילינוי, אינדיאנה, ג'ורג'יה, ורמונט, טנסי, טקסס, לואיזיאנה, קונטיקט, קנזס ורוד-איילנד; "הגנה נאותה" - במדינות אריזונה, ארקנסו, הוואי, וירג'יניה, מיזורי, מסצ'וסטס ופלורידה; ו"הגנה חלשה" - במדינות דלוור, וושינגטון, יוטה, מיין, מרילנד, נברסקה, ניו-יורק, ניו-מקסיקו ופנסילבניה.⁵⁸

קולורדו

להלן נסקור את חקיקת ה-Anti-SLAPP במדינת קולורדו, שהיא המדינה האחרונה בארה"ב שהסדירה את הנושא בחקיקה, ביוני 2019.⁵⁹ החקיקה החדשה מבוססת על ההגנה הרחבה של מדינת קליפורניה,⁶⁰ הנחשבת למחמירה ביותר בעניין, מנקודת מבטם של תובעים.⁶¹ סיבה נוספת לבחור בקולורדו היא מפני שבה נערכו מחקריהם של פרינג וקאנאן בעניין, והיא היתה המדינה הראשונה בארה"ב לאמץ הסדר Anti-SLAPP כבר בשנת 1984, באמצעות פסיקה.⁶²

סעיף הצהרתי

החוק מצהיר שהאסיפה הכללית (הפרלמנט) של קולורדו קובעת שהאינטרס הציבורי הוא לעודד השתתפות בנושאים בעלי משמעות ציבורית ושלא ראוי שהשתתפות זו תיפגע באמצעות שימוש לרעה בהליך השיפוט.⁶³ עוד נקבע, שמטרת החוק היא לעודד ולהגן על הזכויות החוקתיות לעתור (to petition), להתבטא בחופשיות, להתאגד בחופשיות ולהשתתף בכל דרך אחרת בשלטון במידה המקסימאלית המותרת על ידי החוק, ויחד עם זאת להגן על הזכות להגיש תביעות ראויות על פגיעות מוכחות.⁶⁴

⁵⁷ אודות ה-PPP ראו, באתר האינטרנט שלו, Who We Are. כניסה אחרונה: 10 בפברואר 2020.

⁵⁸ ראו, באתר האינטרנט של ה-PPP, [State Anti-SLAPP Scorecard](#). כניסה אחרונה: 10 בפברואר 2020.

⁵⁹ החוק נכנס לתוקף ביולי 2019. ראו, באתר האינטרנט של ה-PPP, [Colorado](#); באתר האינטרנט של ה-RCFP, [Colorado](#), [Becomes 31st Jurisdiction with Anti-SLAPP Protections](#), June 5, 2019. כניסה אחרונה: 24 בפברואר 2020.

⁶⁰ עם זאת, בניגוד לקליפורניה, החקיקה בקולורדו איננה כוללת הסדר של SLAPPback.

⁶¹ ראו, באתר האינטרנט של ה-MLRC, [Anti-SLAPP Statutes and Commentary](#). כניסה אחרונה: 24 בפברואר 2020. לסקירה של החוק במדינת קליפורניה ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), עמ' 531 – 533. וראו עוד, באתר מרכז המחקר והמידע של הכנסת, דינה צדוק, [חקיקה בקליפורניה למחיקת תביעות שמטרתן הגבלת חופש הביטוי בעניינים ציבוריים \(Anti-SLAPP Legislation\)](#), י"א באלול תשס"ח, 11 בספטמבר 2008.

יש לציין כי ההסדר הרחב שבמדינת קליפורניה זכה לביקורת בספרות, על כך שהוא משנה בפועל את האיזון המהותי של דיני הדיבה באופן שאיננו ראוי, ואף נעשה בו בעצמו שימוש לרעה. ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), בעמ' 533 ובה"ש 99 ו-100 שם. בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של אוניברסיטת Rutgers, [SLAPP Down: The Use \(and Abuse\) of](#), Nina Golden, 1 – 37 (Summer 2015) Rutgers Journal of Law and Public Policy, [Anti-SLAPP Motions to Strike](#), 12:4. כניסה אחרונה: 24 בפברואר 2020.

⁶² לסקירה של ההסדר הפסיקתי הצר שחל בקולורדו עד לחקיקה האמורה ראו, שחר טל, [אימת הדיבה](#), עמ' 533 – 534.

⁶³ ראו, באתר האינטרנט של האסיפה הכללית של קולורדו, [Colorado Revised Statutes 2019, Title 13 – Courts and Court Procedure](#), Article 20 – Actions, Part 11 – Actions Involving the Exercise of Certain Constitutional Rights, Section 13-20-1101 – Action Involving Exercise of Constitutional Right; Motion to Dismiss; Appeal; Legislative Declaration; Definitions, 13-20-1101(1)(a). כניסה אחרונה: 24 בפברואר 2020.

⁶⁴ סעיף 13-20-1101(1)(b) שם.

סעיף הגדרות

בסעיף זה מוגדר, בין היתר, המונח "מעשה לשם קידום זכות העתירה או חופש הביטוי של אדם, על פי חוקת ארה"ב או חוקתה של המדינה, הנוגע לעניין ציבורי" (in connection with a public issue), כדלהלן:⁶⁵

- כל פנייה בכתב או בעל פה (written or oral statement or writing) בהליך חקיקתי, מנהלי או שיפוטי או כל הליך אחר על פי חוק.
- כל פנייה בכתב או בעל פה הנעשית בקשר לנושא הנמצא בבחינה או בביקורת על ידי גוף חקיקתי, מנהלי או שיפוטי.
- כל פנייה בכתב או בעל פה הנעשית במקום הפתוח לציבור או בפורום ציבורי בנוגע לנושא שיש בו עניין לציבור (in connection with an issue of public interest).
- כל התנהגות או פנייה (communication) אחרת לשם קידום זכות העתירה החוקתית או הזכות החוקתית לחופש הביטוי בנוגע לעניין ציבורי או לנושא שיש בו עניין לציבור.

תיאור ההליך

הליך נגד אדם בגין כל מעשה לשם קידום זכות העתירה או חופש הביטוי של אדם, על פי חוקת ארה"ב או חוקתה של המדינה, הנוגע לעניין ציבורי, כפוף לבקשת דחייה על הסף (special motion to dismiss), אלא אם כן בית-המשפט קובע שהתובע הראה שישנו סיכוי סביר (a reasonable likelihood) שיזכה בתביעה.⁶⁶ בהכריעו בכך, ישקול בית-המשפט את כתבי הטענות והתצהירים בדבר העובדות שעליהן מבוססת החבות או ההגנה.⁶⁷ אם בית-המשפט מכריע שהתובע ביסס סיכוי סביר שיזכה בתביעה, הכרעה זו ועובדת קיומה לא יהיו קבילות כראיה בכל שלב מאוחר יותר בהליך או בכל הליך שלאחר מכן, ונטל ההוכחה או דרגת הוכחה אחרת החלים בהם לא יהיו מושפעים מאותה הכרעה.⁶⁸

הוצאות

נתבע, שבקשתו המיוחדת לדחיית התביעה על הסף התקבלה, זכאי לשיפוי עבור שכר הטרחה של עורך דינו והוצאותיו.⁶⁹ מנגד, אם בית-המשפט קובע שבקשת הדחייה חסרת בסיס (frivolous) או שכוונתה היחידה היא ליצור עיכוב מיותר (solely intended to cause unnecessary delay) הוא יפסוק לתובע הוצאות ושכר טרחה סביר.⁷⁰

⁶⁵ סעיף 13-20-1101(2)(a)(I) – (IV) שם.

⁶⁶ סעיף 13-20-1101(3)(a) שם.

⁶⁷ סעיף 13-20-1101(3)(b) שם.

⁶⁸ סעיף 13-20-1101(3)(c) שם.

⁶⁹ סעיף 13-20-1101(4)(a) שם. אלא אם כן התביעה הוגשה לפי ה-Open Meetings Law או ה-Open Records Act, שבהם ישנן הוראות אחרות. וראו סעיף 13-20-1101(4)(b) שם; [Colorado Revised Statutes 2019, Title 24 – Government](#); [State, Article 6 – Colorado Sunshine Law, Part 4 – Open Meetings Law, Section 24-6-402 – Meetings; Open to Public, Legislative Declaration; Definitions, 24-6-402\(7\)\(b\); Article 72 – Public Records, Part 2 – Inspecting, Copying or Photographing, Section 24-72-204 – Allowance or Denial of Inspection; Grounds; Procedure; Appeal; Definitions; Repeal, 24-72-204\(5\)\(b\), \(5.5\)\(a\), 6\(a\)](#). כניסה אחרונה: 26 בפברואר 2020.

⁷⁰ סעיף 13-20-1101(4)(a) שם. ההוראה מפנה להוראות חדשות נוספות בעניין פסיקת הוצאות בהליכי סרק. ראו שם, Article 17 – Attorney Fees, Part 1 – Frivolous, Groundless or Vexatious Actions, Sections 13-17-101 – 13-17-106.

מועדים

על בקשת הדחייה, כאמור, להיות מוגשת בתוך 63 ימים מהמצאת התביעה, אלא אם כן בית המשפט אישר הגשה מאוחרת יותר. יש לקיים דיון בבקשה בתוך 28 ימים, אלא אם כן יומן בית המשפט מחייב לקיימו במועד מאוחר יותר.⁷¹

השעיית ההליכים לגילוי ראיות

כל ההליכים לגילוי ראיות מושעים עם הגשת בקשה כאמור לדחיית התביעה על הסף. ההשעיה נשארת בתוקף עד לפרסום החלטת בית המשפט בבקשה. למרות האמור, רשאי בית-המשפט להורות, אם נוכח שיש סיבה מוצדקת לכך (for good cause shown) על גילוי מסוים (specified discovery).⁷²

ערעור

החלטת בית משפט המקבלת או דוחה בקשה כאמור לדחיית התביעה על הסף ניתנת לערעור בפני בית המשפט לערעורים של קולורדו.⁷³

חריגים

החוק איננו חל על:⁷⁴

- הליך המוגש על ידי או למען המדינה או כל רשות שלה, לאכיפת חוק או תקנה או כדי להגן מפני סכנה קרובה לבריאות הציבור או בטיחותו.
- כל הליך המוגש למען האינטרס הציבורי או למען הציבור, כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים:
 - התובע איננו מבקש סעד גדול יותר או שונה מן הסעד הדרוש עבור הציבור הכללי או קבוצה מתוכו שהתובע חבר בה;⁷⁵
 - התביעה, אם תתקבל, תאכוף זכות חשובה המשפיעה על האינטרס הציבורי, ותשיג תועלת חשובה, ממונית או אחרת, לציבור הכללי או לקבוצה גדולה של אנשים;
 - אכיפה פרטית נדרשת, ויוצרת נטל לא פרופורציונאלי על התובע, ביחס לחלקו בעניין.
- כל הליך נגד אדם שרוב עיסוקו במכירה או השכרה של טובין או שירותים (לרבות ביטוח, ניירות ערך או מכשירים פיננסיים), כאשר ההליך נובע מאמירה או התנהגות של אותו אדם, וכאשר מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:
 - האמירה או ההתנהגות כוללים מיצגים עובדתיים אודות פעילות עסקית, טובין או שירותים של אותו אדם או של מתחרה עסקי שלו, לשם ביצוע עסקה בהם, או במהלך הספקתם;

⁷¹ סעיף 13-20-1101(5) ש.ס.

⁷² סעיף 13-20-1101(6) ש.ס.

⁷³ סעיף 13-20-1101(7) ש.ס. וראו סעיף 13-4-102.2 ש.ס. סעיף זה איננו חל על החלטה הדוחה בקשה דחייה כאמור בשל היות ההליך כולל בין החריגים המפורטים להלן. סעיף 13-20-1101(9) ש.ס.

⁷⁴ סעיף 13-20-1101(8)(a)(I) – (III)(B) ש.ס.

⁷⁵ סעיף 13-20-1101(8)(a)(II)(A) ש.ס.

תביעת שכר טרחת עו"ד והוצאות או קנסות איננה מהווה סעד שנחשב כגדול או שונה מן הסעד לטובת הציבור. ש.ס.

- הנמענים של אותה אמירה או התנהגות הם לקוחות פוטנציאליים או אנשים שעשויים להשפיע עליהם, או שהאמירה או ההתנהגות נעשו במסגרת הליך אישור רגולטורי.⁷⁶
- החריגים האמורים אינם חלים על גופי תקשורת ועובדיהם, סופרים וחוקרים,⁷⁷ ולא על העוסקים באומנות או בפוליטיקה.⁷⁸

2. קנדה

חקיקת Anti-SLAPP קיימת כיום גם בשלוש מן הפרובינציות של קנדה.⁷⁹ הפרובינציה הראשונה לחוקק בעניין היתה קוויבק, בשנת 2009.⁸⁰ בשנת 2015 נחקק חוק Anti-SLAPP באונטריו,⁸¹ לאחר שוועדה שהוקמה על ידי משרד המשפטים של אונטריו כדי לבחון את הנושא פרסמה ב-2010 דוח שהמליץ על כך.⁸² הפרובינציה האחרונה לחוקק בעניין היא קולומביה-הבריטית, שבה התקבל חוק בנושא במרס 2019.⁸³ החוק התקבל בתמיכת 81 מתוך 87 חברי האסיפה המחוקקת וללא מתנגדים.⁸⁴ להלן נסקור חוק זה.

⁷⁶ סעיף 13-20-1101(8)(a)(III)(B) שם, וראו עוד שם, חריג לכך כשמדובר בחברת טלפוניה.

⁷⁷ ראו סעיף 13-20-1101(8)(b)(I) שם.

⁷⁸ ראו סעיף 13-20-1101(8)(b)(II) שם.

⁷⁹ הצעות חוק בעניין הוצעו גם בנובה-סקוטיה, בשנת 2001 ובשנת 2003, אך הן לא עברו את שלב הקריאה הראשונה. ראו, באתר האינטרנט של בית-המחוקקים של נובה-סקוטיה, [Protection of Public Participation Act - Bill 61](#), May 23, 2001; [Protection of Public Participation Act - Bill 25](#), April 2, 2003; [Protection of Public Participation Act, Bill 14](#), 2015-12-16, ברונזוויק, October 23, 2003. הצעות חוק בעניין הוגשו בעבר גם בניו-ברונזוויק. ראו, באתר האינטרנט של האסיפה המחוקקת של ניו-ברונזוויק, [Public Participation Act, Bill 14](#), 2015-12-16; באתר האינטרנט של ה-Uniform Law Conference of Canada (ULCC), [Strategic Lawsuits Against Public Participation \(SLAPPs\) Report 2008](#), פסקה 60. כניסה אחרונה: 1 במרס 2020.

⁸⁰ ראו, באתר האינטרנט לפרסומים ממשלתיים של ממשלת קוויבק, [An Act to Amend the Code of Civil Procedure to Prevent Improper Use of the Courts and Promote Freedom of Expression and Citizen Participation in Public Debate](#), 4 June 2009. ראו עוד, באתר האינטרנט של ה-Canadian Civil Liberties Association [Public Participation: Anti-SLAPP](#), (CCLA) כניסה אחרונה: 3 במרס 2020.

⁸¹ ראו, באתר האינטרנט של משרד המשפטים של אונטריו, [Protection of Public Participation Act, 2015](#), S.O. 2015, C. 23 – Bill 52; באתר האינטרנט של ממשלת אונטריו, [Protection of Public Participation Act](#), October 28, 2015. ראו עוד, באתר האינטרנט של ה-CCLA, [Public Participation: Anti-SLAPP](#); באתר האינטרנט של Canadian Lawyer, [Ontario Court of Appeal Decision Answers 'Big Legal Questions' on SLAPP Suits](#), 30 August 2018. כניסה אחרונה: 3 במרס 2020.

⁸² ראו, באתר האינטרנט של משרד המשפטים של אונטריו, [Anti-Slapp Advisory Panel Report To The Attorney General](#), [Anti-SLAPP Advisory Panel](#); October 28, 2010. כניסה אחרונה: 4 במרס 2020.

וראו עוד, באתר האינטרנט של האסיפה המחוקקת של אונטריו, הצעת חוק בעניין משנת 2008, [Bill 138, Protection of Public Participation Act, 2008](#). כניסה אחרונה: 3 במרס 2020.

⁸³ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של קולומביה-הבריטית, [Protection of Public Participation Act \[SBC 2019\] Chapter 3](#); [B.C. Legislature Unanimously Passes Anti-SLAPP Legislation](#), CBC, באתר האינטרנט CBC, כניסה אחרונה: 4 במרס 2020.

⁸⁴ ראו, באתר האינטרנט של האסיפה המחוקקת של קולומביה-הבריטית, Legislative Assembly of British Columbia, [Fourth Session, 41st Parliament \(2019\) Official Report of Debates \(Hansard\), Thursday, March 7, 2019 Morning Sitting, Issue No. 217, Report and Third Reading of Bills, Bill 2 — Protection of Public Participation Act; Nos. 22 and 23, Votes and Proceedings of the Legislative Assembly of British Columbia, Thursday, March 7, 2019](#).

ויש לציין כי חקיקת Anti-SLAPP התקבלה בקולומביה-הבריטית בעבר, בשנת 2001,⁸⁴ כאשר ה-New Democratic Party היתה בשלטון, אך זו נהפכה זמן קצר לאחר מכן עם עליית המפלגה הליברלית לשלטון.⁸⁴ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של

קולומביה-הבריטית

תיאור ההליך

אדם שהוגשה נגדו תביעה רשאי להגיש בקשה לדחייתה על הסף כאשר עילת התביעה הינה ביטוי הנוגע לעניין ציבורי.⁸⁵ בית-המשפט חייב לדחות את התביעה אלא אם כן התובע הניח את דעתו כי ישנו בסיס להאמין שלתביעה יש ערך מהותי (substantial merit), לנתבע לא עומדת הגנה תקפה, והנזק לתובע חמור במידה כזו שהעניין הציבורי בהמשך התביעה גובר על העניין הציבורי בהגנה על אותו הביטוי.⁸⁶

השלכות ההליך

כאשר מוגשת בקשת דחייה כאמור, אף אחד מן הצדדים איננו רשאי לנקוט בכל צעד נוסף בהליך, לרבות ערעורים, עד להכרעה בבקשת הדחייה.⁸⁷ אלא אם כן הורה בית-המשפט אחרת, תובע איננו רשאי לתקן את תביעתו על מנת למנוע את דחייתה על הסף או כדי לאפשר את המשכה לאחר שנדחתה.⁸⁸

הוצאות ופיצויים

אם בית-המשפט מקבל את בקשת הדחייה, המבקש (הנתבע) זכאי להחזר הוצאות בגין הגשת הבקשה ובגין התביעה, בשיעור מלא, אלא אם כן בית-המשפט סבור כי הדבר איננו ראוי בנסיבות המקרה.⁸⁹ אם בית-המשפט דוחה את בקשת הדחייה, המשיב (התובע) איננו זכאי להחזר הוצאות בגינה, אלא אם כן בית-המשפט סבור כי הדבר ראוי בנסיבות המקרה.⁹⁰ בית-המשפט רשאי, מיוזמתו או לבקשת הנתבע, לחייב את התובע לשלם פיצויים בשיעור הראוי בעיניו, אם מצא כי התביעה הוגשה שלא בתום-לב או למטרה שאיננה ראויה.⁹¹

מועדים ופרוצדורה

בקשת דחייה כאמור ניתנת להגשה בכל זמן לאחר התחלת ההליך.⁹² יש לקיים את הדיון בבקשה בהקדם האפשרי.⁹³ על ראיות הנוגעות לבקשת הדחייה להינתן באמצעות תצהירים.⁹⁴ המבקש (הנתבע) או המשיב (התובע) רשאים לחקור בחקירה נגדית את נותני התצהירים, מחוץ לבית-המשפט ובפני תקצירן רשמי

קולומביה-הבריטית, [Protection of Public Participation Act \[SBC 2001\] Chapter 19](#); [Miscellaneous Statutes](#); [Amendment Act, \[SBC 2001\] Chapter 32](#), Section 28. בעניין זה ראו עוד, באתר האינטרנט של אוניברסיטת ויקטוריה, Michaelin Scott and Chris Tollefson, "[Strategic Lawsuits Against Public Participation: The British Columbia Experience](#)", 19:1 *Review of European, Comparative and International Environmental Law* (April 2010) 45 – 57. כניסה אחרונה: 12 במרס 2020.

⁸⁵ [Protection of Public Participation Act \[SBC 2019\] Chapter 3](#), Section 4(1)

⁸⁶ סעיף 4(2)(a) – (b) ש.ם.

⁸⁷ סעיף 1(5) ש.ם. הוראה זו איננה חלה על בקשה למתן צו-מניעה. סעיף 2(5) ש.ם.

⁸⁸ סעיף 6(a), (b) ש.ם.

⁸⁹ סעיף 7(1) ש.ם.

⁹⁰ סעיף 7(2) ש.ם.

⁹¹ סעיף 8 ש.ם.

⁹² סעיף 9(2) ש.ם. וראו עוד סעיף 9(1) ש.ם.

⁹³ סעיף 9(3) ש.ם.

⁹⁴ סעיף 9(4) ש.ם.

(official reporter),⁹⁵ ובלבד שמשך החקירה הנגדית של כל המבקשים לא יעלה על שבע שעות ומשך החקירה הנגדית של כל המשיבים לא יעלה אף הוא על שבע שעות.⁹⁶ בית המשפט רשאי להאריך את משך החקירה הנגדית אם מצא כי הדבר נדרש בשם הצדק.⁹⁷

ערעורים

דיון בערעור על דחיית התביעה כאמור, שהוגש לבית-המשפט לערעורים, יש לקיים בהקדם האפשרי.⁹⁸

השעיית הליכים מנהליים

סעיף זה חל כאשר משיב (תובע) הגיש הליך מנהלי שהמבקש (הנתבע) סבור כי הינו קשור לאותו עניין ציבורי שבבסיס התביעה שבה הוגשה בקשת הדחייה כאמור.⁹⁹ המבקש (הנתבע) רשאי להגיש לבית-המשפט הדין בהליך המנהלי עותק של הודעת בית-המשפט הדין בתביעה בדבר הגשת בקשת הדחייה בה,¹⁰⁰ ובכך מושעה ההליך המנהלי.¹⁰¹ על בית-המשפט הדין בהליך המנהלי לתת הודעה על כך לכל הצדדים, יחד עם עותק של ההודעה שהוגשה לו על ידי המבקש (הנתבע).¹⁰² השעיית ההליך המנהלי נשארת בתוקף עד לסיום הדיון בבקשת הדחייה, לרבות ערעורים,¹⁰³ או עד מועד מוקדם יותר אם בית-המשפט סבור שהקשר בין התביעה להליך המנהלי אינו מצדיק את ההשעה,¹⁰⁴ או שזו גורמת או עלולה לגרום הכבדה לא ראויה על צד להליך המנהלי.¹⁰⁵

3. אוסטרליה

גם ב-Australian Capital Territory (ACT), שהיא אחת מעשר הטריטוריות (בנוסף על שש המדינות) שמרכיבות את אוסטרליה, קיימת חקיקת Anti-SLAPP מאז שנת 2008. בשונה מהחקיקה בארצות הברית ובקנדה, חוק זה איננו מגן מפני תביעות השתקה באמצעות סעדים של דחייה על הסף או תשלום פיצויים

⁹⁵ כלומר, בית המשפט יחליט על בסיס רישומי התקצירן. בעניין השימוש בתקצירנים רשמיים בהליכים משפטיים ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של קולומביה-הבריטית, B.C. Reg. 222/84, Regulation of the Attorney General, Court Rules, [Official Reporters Regulation Act](#).

כניסה אחרונה: 15 במרס 2020.

⁹⁶ סעיף 9(5)(a) – (b)(ii) ש.ם.

⁹⁷ סעיף 9(6) ש.ם.

⁹⁸ סעיף 10 ש.ם.

⁹⁹ סעיף 11(1) ש.ם.

¹⁰⁰ סעיף 11(2) ש.ם.

¹⁰¹ סעיף 11(3) ש.ם.

¹⁰² סעיף 11(4) ש.ם.

¹⁰³ סעיף 11(5)(a) ש.ם.

¹⁰⁴ סעיף 11(5)(b)(i) ש.ם.

¹⁰⁵ סעיף 11(5)(b)(ii) ש.ם.

בקשת הוצאות בכל הליך על פי סעיף זה תישמע על בסיס כתב בי-דין בלבד, אלא אם כן בית-המשפט המנהלי שוכנע כי צד להליך יפגע משמעותית (would suffer significant prejudice) אם לא יאפשר טיעונים בעל-פה, או שהצדדים הסכימו לקיים טיעונים בעל-פה ובית-המשפט מאשר זאת. סעיף 11(6)(a) - 11(6)(b) ש.ם.

לנתבע, אלא באמצעות האפשרות להטיל על התובע קנס, על-פי בקשה של הממשלה או ביוזמת בית המשפט עצמו. כמו כן, תחולת החוק מוחרגת מתביעות לשון הרע. להלן נסקור חקיקה זו.¹⁰⁶

מטרת החוק

מטרתו של חוק זה היא להגן על השתתפות ציבורית, ולהרתיע מפני הליכים משפטיים אשר בעיני אדם סביר מפריעים להשתתפות הציבורית.¹⁰⁷

מטרה לא ראויה – הגדרה

בחוק זה, הליך מוגש או מנוהל נגד נתבע למטרה לא ראויה, אם בעיני אדם סביר מטרתו העיקרית של ההליך המשפטי היא אחת מאלה:¹⁰⁸

- להרתיע את הנתבע (או אדם אחר) מהשתתפות ציבורית;
- להסיט את משאביו של הנתבע מהשתתפות ציבורית אל עבר ההליך;
- להעניש את הנתבע או להכביד עליו בשל השתתפותו הציבורית.

השתתפות ציבורית – הגדרה

בחוק זה:¹⁰⁹

השתתפות ציבורית פירושה התנהגות אשר בעיני אדם סביר נועדה (באופן מלא או חלקי) להשפיע על דעת הקהל, או לקדם נקיטת צעדים בידי הציבור, תאגיד או הממשלה בנוגע לנושא בעל עניין ציבורי.

ואולם, השתתפות ציבורית איננה כוללת:¹¹⁰

- הפרה של צו בית-משפט או ביזיון בית-המשפט.
- השמצה אסורה על פי חוק איסור הפליה.¹¹¹

¹⁰⁶ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של ה-ACT, [Protection of Public Participation Act 2008](#), A2008-48, Republication, No 5, Effective: 24 August 2016. כניסה אחרונה: 15 במרס 2020.

וראו עוד, Greg Ogle, "Anti-SLAPP Law Reform in Australia", 19:1 *Review of European, Comparative and International Environmental Law* (April 2010) 35 – 44;

ובאתר האינטרנט Austlii, [Thalia Anthony, "Quantum of Strategic Litigation – Quashing Public Participation"](#), 14:2 *Australian Journal of Human Rights* (2009) 1 – 38.

ויש לציין כי הצעות חוק בעניין הוגשו בעבר במדינת דרום-אוסטרליה בשנת 2008, ובמדינת טסמניה בשנת 2005, ולא הבשילו לכלל חקיקה. ראו, במאגר החקיקה של מדינת דרום-אוסטרליה, [Protection of Public Participation Bill 2008](#); ובאתר האינטרנט של הפרלמנט של טסמניה, [Protection of Public Participation Bill 2005](#). כניסה אחרונה: 16 במרס 2020.

[Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 5 – Purpose of Act¹⁰⁷.

[Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 6 – Meaning of *Improper Purpose*¹⁰⁸.

[Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 7 – Meaning of *Public Participation*, 7(1)¹⁰⁹.

סעיף 7(2)(a) – (i) שם.¹¹⁰

ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של ה-ACT את הסעיף האוסר השמצה על בסיס נכות, זהות מגדרית ומינית, נשאות HIV ודת:¹¹¹

Discrimination Act 1991, A1991-81, Republication No 47, Effective: 21 June 2019, [Section 67A – Unlawful Vilification](#).

- עבירה פלילית של השמצה חמורה.¹¹²
- מעשה הגורם, או שעלול לגרום, פגיעה גופנית או נזק לרכוש.
- פריצה למקום המשמש למגורים.
- עבירה פלילית הנושאת עונש מאסר העולה על 12 חודשים.
- ביטוי של צד לסכסוך עבודה, הנוגע למהות הסכסוך.
- פרסומת של מוצרים או שירותים למטרות מסחריות.
- הסתה לששת המעשים הראשונים המנויים לעיל.

הוראות אלו חלות בין אם האדם הורשע בשל ההתנהגויות האמורות ובין אם לאו.¹¹³

תחולת החוק

חוק זה חל על הליכים אזרחיים בבית-המשפט העליון או בבית-משפט שלום (Magistrates Court) שבהם ניתן לתבוע פיצויים.¹¹⁴ החוק אינו חל על תביעות לשון הרע.¹¹⁵

קנס אזרחי

סעיף זה חל כאשר תובע מגיש או מנהל הליך נגד נתבע בגין התנהגותו, ובית-המשפט מוצא כי זו מהווה השתתפות ציבורית וכי ההליך הוגש או נוהל למטרה לא ראויה.¹¹⁶ בית-המשפט רשאי, לבקשת ממשלת ה-ACT או מיוזמתו,¹¹⁷ לחייב את התובע לשלם קנס בהתאם לקבוע בתקנות (ראו להלן).¹¹⁸

התקנת תקנות

הממשלה רשאית להתקין תקנות לחוק זה.¹¹⁹ תקנות כאמור הותקנו בשנת 2010,¹²⁰ והן קובעות כי בהטלת קנס על פי החוק, על בית-המשפט לשקול את השיקולים הבאים:¹²¹

- המידה שבה הנתבע, או כל אדם אחר, הורתע, או יכול היה להיות מורתע מליטול חלק בהשתתפות ציבורית.

¹¹² ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של ה-ACT, Criminal Code 2002, A2002-5, Republication No 47, 9 March 2020, [Section 750 – Serious Vilification](#), האוסר על מעשים מאיימים אשר עלולים לעורר שנאה, סלידה, ביזיון או גיחוך כלפי יחיד או קבוצה על בסיס אחד מהמאפיינים הנ"ל.

¹¹³ סעיף 7(3) שם.

¹¹⁴ [Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 8 – Application of Act, 8(1) שם.

¹¹⁵ סעיף 8(2)(a), (b) שם.

¹¹⁶ [Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 9 – Civil Penalty, 9(1)(a) – (b)(ii) שם.

¹¹⁷ סעיף 9(4)(a), (b) שם.

¹¹⁸ סעיף 9(2) שם. וראו עוד סעיף 9(3) שם.

¹¹⁹ [Protection of Public Participation Act 2008](#), Section 10 Regulation-Making Power שם.

¹²⁰ ראו, באתר האינטרנט לחקיקה של ה-ACT, [Protection of Public Participation Regulation 2010](#), SL2010-10, Republication No 1, 2 April 2010. כניסה אחרונה: 17 במרס 2020.

¹²¹ [Protection of Public Participation Regulation 2010](#), Section 4 – Working Out Financial Penalty, Act S. 9(3), 4(1)(a) – (3)(b) שם.

- ההוצאות שהוטלו על הנתבע והקשיים שנגרמו לו על ידי ההליכים הלא ראויים.¹²²
 - מידת התועלת שהתובע הפיק מן ההליכים הלא ראויים.
 - ההשפעה על יכולתו של הנתבע ליטול חלק בהשתתפות ציבורית.
 - הצעדים שנקטו על ידי התובע והנתבע כדי להימנע מליטיגציה.
- עוד נקבע בתקנות, כי השיקולים המנויים לעיל אינם מגבילים את שיקוליו של בית-המשפט בקביעת קנס. ובנוסף, כי בית-המשפט איננו מוגבל בקביעת קנס בשל כל הליך אחר הנוגע להתנהגות התובע או כל קנס אחר אשר הוטל עליו.

¹²² הליך לא ראוי מוגדר בתקנות כהליך שהוגש או נוהל למטרה לא-ראויה. סעיף 4(4) ש.ס. וראו הערה 108 וטקסט נלווה.